

kithare, syringe, kymbale, krotala in drugih zaznamkov mirnega veselja tihega kmečkega življenja ali divje bakiške hoti.

Nahajamo samo orla, kateri je bil pri Rimljanih zaznamek auguria, zmage, oblasti, apotheoze, alispet v družbi takošnih simbolov, kateri pričujejo, da ni rimska ideja v podobi. Nahajamo bika pri Rimljanih znamenje blagoslovne prirodne moči *), kačo znamenje zdravilne in omladivne prirodne moči, ali pa oblasti ehthoniških demonov, ali sopet v zavezi živali, kakor, postavimo, leve s kačjimi repi, kače v družbi krav in vran, kače v družbi kušarjev med tertami, kar vse spet pričuje, da alegorija ni rimskega početka. Edini zaznamki, kateri bi utegnili pričati za rimski značaj, so: žezlo, trisula, buzdovan, kopje, strela, lok, tul, — al osebe, ktere te znamenja imajo, se nam prikazujejo spet v nerimski obleki in v družbi še drugih vlastitost, ktere spet na nerimsko bogočastje, nerimsko življenje opominjajo.

Predalječ bi od svojega cilja zašli, ako bi hotli v tem članku vlastitost rimske umetnosti memo une, ktero najdemo na noriških spomenkih, natanko pretresovati. Sicer vidimo upljiv rimske umetnosti, vendar ni tako velik, da bi izvirni narodski značaj celó zbrisal.

Ako se figovo drevo tudi nahaja v rimskem in gerškem bogočastju, vendar ni toliko obveljalo, da bi se bilo rabilo za zaznamek božanstev na javnih spomenkih. Tudi figovo drevo, ktero na gerško-rimskih spomenkih nahajamo, je drugo od drevesa na noriških in panonskih spomenkih, in sicer prosti — ficus caprificus, ne pa indiška Ashvata.

(Dalje sledi.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Dunaja 19. avgusta. V spomin velikega praznika rojstnega dne premilostljivega cesarja našega Franca Jožefa in posnemaje slavni izgled preljubega našega c. k. poglavarja visokorodnega gospoda grofa Chorinskega je namenil rojak naš J. Navratil, c. k. urednik najvišje sodnije dunajske, siromaškim rojakom svojim, ktere nesrečna kolera tare, polovico zneska, ki se skupi do novega leta 1856 po naročilih za predelani in pomnoženi spis njegov, ki ga misli na svetlo dati pod imenom:

„Raba glagolov slovenskih“.

Ta spis, edini te verste, uči, kako treba rabiti glagole slovenske (veršivnike in doveršivnike), po vsih časih in naklonih z mnogimi izgledi iz sv. pisma v enajstih jezikih, nekdanjih in sedanjih vstrie v posebni dokladi, razun teh pa še z mnogoterimi drugimi izgledi, primerjaje slovenščino staroslovenščini in drugim sestricam, zlasti jugoslavenščini. S pomočjo tega spisa se bodo učili Slaveni veliko lažje prav rabiti glagole domače, pa tudi gerške, latinske, laške in francozke, — zakaj le primerjaje jezik jeziku zasledujemo posebnosti tujih jezikov in spoznavamo svojega — po besedah slavnega moža, ki pravi: „Kdor ne zna drugih jezikov, ne zna tudi svojega“, to je, on si ni v svesti pravil in posebnosti njegovih. Glagol naš je pa naj bolj zvit, naj težji, pa tudi naj imenitnejši del govora, tako da pravijo učeni jeziku slavenskemu „jezik gla-

*) To idejo so Rimci spet dobili iz Azije in ni izvirno-rimska. Izražena je v parziškem Abudadu, v egiptiškem Apisu ali Epaphu (od ap, ep), v indiškem Bosva-tu in Darma-tu. Kakor smo že večkrat rekli, so poznamljanja roditi na poznamljanja svetiti, goretii prenešene; to najdemo spet v egiptiškem Onuphisu od On, egipt. luč, sonce, zato ime egiptiškega mitrovega mesta On, ktero so Gerki v Heliopolis grecizirali. Veli se sedaj Matarijeh, kar na sorodno Mitra opominja, kakor se sonce pri Indih tudi veli, in kar Paulin s sol in amicus prestavlja. Pis.

golski“. Toraj menimo, da se ne bode kesal, kdor si to delo naroči *).

Dobi ga pa (o novem letu 1856 ali pa še poprej) vsak, kdor pošlje po natisu tega vabila z znanim namenom 1 gold. vredništvu „Novic“. Pervi naročniki bodo dobivali (dokler bo še kaj iztisov) po en iztis male slovnice Navratilove (nemško-slovenske) na dar. — Naj tedaj hiti, kdor se hoče vdeležiti tega dobička in h krati storiti dobro delo. Naročila se bodo prejemale sicer do novega leta, vendar naj — gledé na naglo potrebo nadložnih — ne odlašá nobeden do zadnjega. — Namenjena polovica dnarja se bode izročevala slavnemu odboru sproti.

Da ne bo pa nikake zmešnjave (ker prejema vredništvu „Novic“ tudi druge milodare), zato razglášamo, da ne bodo dobivali imenovanih dvojih bukev drugi dobrotniki, kot tiisti, ki se za-nje oglasijo.

Slovnica se bode dajala na mestu sproti, po pošti se pa pošiljala z „rabo glagolsko“ vred. — Na Dunaji prejemiše naročila tudi pisatelj.

Iz Gradca 17. aug. M. — V 63. listu „Novic“ je bilo v dopisu od Drave rečeno, da se sekovski „stolni kapitel ločenju škofije zlo zoperstavlja“. Za gotovo moremo povedati, da to je skozi in skozi pomota in da sekovski stolni kapitel dosihmal ni besede ne zoper, ne za omenjeno ločenje govoril, ker o ti zadevi še za svoje mnenje ni poprašan bil in tudi od dotičnega predloga uredsko nič ne vé.

Iz Tersta. Od četertka je pri nas spet nekoliko več ljudi za kolero zbolelo, in berž ko ne zavoljo tega, ker v praznicah (v sredo je bil praznik) ljudje radi v gostivnice zahajajo in preveč jedó in pijó, sicer pa utegne tudi sadje (dine, angurje, kumare itd.) tega krivo biti, ktere ljudje ne morejo pustiti, če tudi vidijo, da je škodljivo. Ali bi ne bilo prav, da bi se prodaja sadja začasno popolnoma prepovedala? (Tr. Z.)

Iz Gorice. V našem mestu in okolici goriški je do 10. t. m. 300 ljudi za kolero zbolelo in 125 umerlo; v 184 vaséh goriškega okrožja pa jih je do tega časa zbeležilo 5740, umerlo 1921; — v 133 vaséh istrijskega okrožja jih je do 4. t. m. zbolelo 5589, pomerlo 1746; v Furlanii je do 14. t. m. zbolelo 8846 oseb, umerlo 2292.

Iz Zagorja na Notrajskem 17. aug. Častiti braveci ljubljenskih „Novic“! Nam in naši okolici je Bog poslal hudo šibo z debelimi odrastki. Grozovinska kolera je po selih tukajšne strani naše domovine neusmiljena. Kdor ne verjame, naj pride, da ga po raznih pokopališčih popeljem. Na Ternovskem bova našla do 140; na Knežkem okoli 60, na Zagorskem 50 komaj mesec starih grobov, kamor je kolera pahnila otrociče in otroke, ljudi naj boljših let, postarne in stare. Postojne, Košane, Suhorja in Prema še ne omenim, kjer je tudi na mirjih vse prerito.

Kdor je kdaj vidil, kaj kolera zna, si lahko misli, kako so vsi Pivčani pobiti in prestrašeni, sploh kako je vse žalostno. Kogar vidim, mu berem na obrazu zapisano besedo: „groza“. Sto hiš šteje naša vas, pa je v njej 40 ljudi manj kakor o s. Jakobu. Čez 100 jih še bolnih ječi; domačini jim strežejo, pa vsako uro čakajo, kdaj bodo oni na versti. Sosedje se sosedov ogibljejo, in nosače umerlih je treba večkrat s silo skup spravljati. Še hujše je bilo v vasici kneške fare v Koritnicah. Zmed 290 prebivavcev jih je kolera v 14 dneh čez 50 pobrala, in skor vsak se je mogel z njo boriti, toda marsikdo jo je premagal. V

*) Tudi mi zamoremo to čez in čez poterčiti, ker smo imeli priložnost pregledati že popolnoma gotov rokopis. Nadjamo se tedaj, da velika množica ne le slovenskih pisateljev temuč vsih prijatlov slovenskega slovstva bo toliko rajši segla po važni ti knjižici, ker je častiti gosp. spisatelj preblag namen sklenil z izdajo njeno. Vred.

Novičar iz raznih krajev.

veliko hišah jih je ob enem ležalo po troje, šteroje, in, zlasti v revnih, brez postrežbe, brez čedenja, v strašnem smradu in neznanih bolečinah — le groza je misliti! Hvala Večnemu, da je jela huda morivka v obeh vaséh pojenjevati. Koliko zaslug ima tedaj pri Bogu in pri ljudéh ljudoljub, ki pride h takim bolnikom, in se véde kakor prava ljubezen navdaja. Kolikor veljavniša pa oseba je, toliko boljše je na vse strani.

Čuj dežela krajnska, in hvali Vladarja vladarjev, da ti je dal ta cega poglavarja! — 11. dan t. m. stopijo k zagorskemu g. fajmoštru Mlakarju nek gospod, kterega niso vadjlje spoznali. Ko pa prišli gospod rečejo: „Sem poglavar Krajnske, — pojva bolnike obiskat“, se g. fajmošter zavzamejo in gredó. Serčni grof Chorinsky so šli potem v veliko hiš, stopali so k posteljam, popraševali bolnike, kako jim je, bili veseli, če je šlo na bolje, žalostni, če ne. Ni jim bila nobena hiša pregerda, nobena soba prerevna, nobena postelja prenagnjusna, noben duh prezoperno. Povsod so lepo tolažili: „Bo že Bog zdravje dal, va-nj upajte! — ne bojte se“ itd. Na večer so šli, vernivši se iz Bistrice v Koritnice, v vas, kjer je veliko siromaštva domá, in kjer je kolera tako zlo razsajala. Tam so jih spremljali spet ondašnji gosp. fajmošter Mali po vsih hišah. Ne morem povedati, s kakim nadušenjem so g. fajmošter pravili od obnašanja premilega gospoda v Koritnicah. Čez gnoj so serčno koračili do bolnika, ki je v hlevi ležal zavolj pomankanja prostora v hiši; po lestvicah so lazili na oder bolnega reveža obiskat. Vse so hotli tolažiti, vsim s svojo ljudomilo vpričnostjo terpljenje polajšati. O kaj si je mogel misliti revež, ki je imel za blazino šopek sená, za odejo šop slame, za prepogo pajčevine, za strežaja okuženi zrak, ko je čutil pri sebi tako visocega obiskavca! Gotovo je vsacemu že vpričnost preblagega gospoda sladko tolažbo v tužne goreče persi vlila; vsim zdravim je pa ta Njihova pot prelep izgled vnudila, da sedaj več tako straha ne trepetajo, ter je marsikomu porosila že velo cvetlico „ljubezni bližnjega“, da je oživela. Naročili so tudi, da se ima vsaki dan 10 fantov mesa v Koritnice, 10 v Zagorje iz Bistrice poslati, ki naj se revnišim razdeli, ker vedi, čast. bravec! da pri nas se zlasti v borniših hišah že več let celó nič družega ne jé, kot kuruza po trikrat na dan. Koliko dobrega ste tedaj storili, mili poglavar! Gorečo ljubezen do sebe ste vcepili za vés čas svojega življenja v serca Pivčanov; po Vaši vsestranski tolažbi in pomoči okrepcani reveži bodo prosili Večnega za blagor Vaš, za blagoslov od zgoraj, in Bog ga bo gotovo v obilni meri izlil čez Vas in Vaše! — Veliko kmetovavcov me je vprašalo: kdo da so ta gospod, in ko jim povém, kaj in kako, sem vidil v marsikakem očesu solzico; roke so nekteri sklenili, milo pogledali proti nebu in djali ginjenega serca: „Bog Jim stotavžentkrat lenaj!“

Bolezen je pri nas vse iz pravega reda spravila. Tam pa tam vidim še travo za kositi; pšenice, ki je letos posebno lepa, je še veliko za žeti, ker domače ževke ali so bolne ali strežejo bolnim, leške pa nočejo blizo. Tode vse se bo polagoma storilo, samo Bog nam kaj kmalo bolezen odverni!

F. D. Pivčan.

Iz Ljubljane. Kakor po vsih glavnih mestih avstrijskega cesarstva je bil tudi v Ljubljani god (25. rojstni dan) Njih veličanstva presvitlega cesarja Franc-Jozefa s cerkveno slovesnostjo v stolni cerkvi v saboto praznovan; grom topov na gradu je že zjutraj ob petih oznanoval praznični dan. — Gosp. Joahim Oblak je za pravega učitelja prosto-ročnega risanja na ljublj. realni šoli poterjen, — gosp. dr. Reichel pa iz Ljubljane na c. k. gimnazij na Dunaj prestavljen.

Nov razpis c. k. ministerstva nauka vелеva, da ljudske šole so šole dolžnosti; starši so dolžni, za šolo ugodne otroke pošiljati v šolo svojega kraja, — imajo pa tudi pravico terjati, da se njih otroci vzamejo v tisto šolo. — Rečeno je že bilo, da se bo veliko vprežnih vojaških kónj po očitni dražbi prodalo; ukaz višje armadne oblasti zdaj vелеva, da v vsaki deželi se imajo za prodajnamenjeni konji v več oddelkov razdeliti; za vsaki razdelk (po 150 do 300) naj se zberó konji mnogoverstne barve in po več kobilj. Na Štajarsko, Koroško, Krajnsko in tisti okraj temešvarskega poglavarstva, kjer se ne bo nič vprežnih kónj razpustilo, se imajo konji iz družih dežel (kakor se sliši iz Laškega) na prodaj pripeljati; taki konji, ki niso več za vojaško rabo, bojo že pred dražbo zaznamovani z narobe vžganim znamenjem; tistim pa, ki so še za vojaštvo pripravni in se bojo zdaj le zatega voljo prodali, ker so od več, se bo vžgalo malo znamenje; taki se bojo spet radi nazaj kupili, če bo potreba. — Veliki zbor naravoslovcov in zdravnikov, ki je imel biti prihodnji mesec na Dunaji, je zavoljo kolere prestavljen na prihodnje leto. — Zadnjič smo prinesli novico, da so angležke in francozke ladije prijele Sveaborg; danes vémo več povedati; kaj pa je bil konec tega napada, naj sodijo bravec sami. Francozki vladni časnik „Moniteur“ namreč iz Pariza piše: „da mesto ni družega kot pepél; terdnjave in baterije so deloma pokončane; Sveaborg je komaj več spoznati“. Iz Petrograda pa naznanjajo Rusi: „bombardovanje Sveaborga je potihnilo in ni ne baterijam ne terdnjavam škode prizadajalo; nekatere hiše so pogorele. Helsingforsu se ni nič žalega zgodilo; ena angležka fregata ni več za boj; ladije sovražnika so jadrane proti Nargenu“. — Tudi na Krimu je bil hud boj 16. t. m. Od rusovske strani še ni nič naznanjenega, kako se je končala ta bitva; iz Pariza in Londona pa se piše, da je rusovski general Liprandi z 50 do 60.000 vojaki planil nad francozko in sardinsko armado na Černaji; 3 ure je vojska terpela; rusovska armada jo je nazaj potegnila in 4 do 5000 ljudi zgubila; naša zguba je manjša“. Več od te bitve se bo tedaj še le zvedilo. — Angležki vojskovodja Simpson je 16. dan t. m. poslal sledečo novico v London: „Pelissier in jez sva sklenila, da bova jutri začela iz angležkih in francozkih baterij bombe metati v Sevastopolj“. — Omer-paša je nek še zmiraj v Carigradu; on hoče z vso turško armado na azijatiško bojišče se podati; vlada mu pa tega ne dovoli. — V Maslaku poleg Carigrada se zbira francozka armada spet v taborišču, kar je znamenje novih naménov. Omer-paša pravi, da zavezniki ne bojo pred Sevastopoljem nič opravili, dokler nimajo 300.000 vojakov ondi. — Na Laškem so nek Mazzinisti spet noč in dan na nogah, in Napolitansko so si nek posebno izvolili, da bi odtod vneli plamen prekuacije. Ker napolitanska vlada ne derži s Francozi in Angleži, menijo, da jim je to voda na njih malin. — Napoleonov dan je pretekkel brez posebne porajtbe; bil je kakor vsaka druga nedelja; le v glediščih, kjer ni bilo nič plačati, je bilo ljudi, da se je vse terlo. — Nažanek po Francozkem je dober sreden; nadjajo se, da bo žitna cena padla pod ceno poslednjih 2 let. — Ker so na Rusovskem začeli tudi otroke oblačiti v uniformo državnih brambovcov, je car ukazal, naj se sicer ta obleka ne prepovéduje, vendar ne smejo otroci epuletov na suknji in ne križa na kapi imeti.

Milodari,

poslani na Krajnsko za reveže, ki so za kolero na Krajnskem zboleli: Iz Voloske 3 fl., — iz M. C. duhoven ljublj. škofije 8 fl.